

Uvod

Čast nam je i zadovoljstvo predstaviti dvosveščani zbornik koji je rezultat međunarodnog kroatističkog skupa održanog u Katowicama od 7. do 9. svibnja 2019. Skup su organizirali kroatisti s Instituta za slavenske filologije povodom 25. godišnjice postojanja hrvatske filologije na Šleskom sveučilištu u Katowicama. Sudionici su prezentirali 80 izlaganja, a sudjelovalo je stotinjak ljudi. Među njima bili su predstavnici brojnih znanstvenih institucija i sveučilišnih sredina – iz Australije (Croatian Studies Centre at Sydney's Macquarie University), Crne Gore (Fakultet za crnogorski jezik i književnost na Cetinju), Češke (Masarykova univerzita, Univerzita Karlova), Hrvatske (Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Sveučilište u Rijeci, Sveučilište u Splitu, Sveučilište u Zadru, Sveučilište u Zagrebu, Institut za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu, Leksikografski zavod „Miroslav Krleža“ u Zagrebu), Irske, Mađarske (Pécsi Tudományegyetem), Njemačke (Justus-Liebig-Universität Gießen), Poljske (Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Polska Akademia Nauk) i Ukrajine (Львівський національний університет імені Івана Франка) i Węgiei (Pécsi Tudományegyetem). Detaljan program skupa i knjiga sažetaka nalaze se na stranicama Repozitorija Šleskog sveučilišta: <https://rebus.us.edu.pl/handle/20.500.12128/13168>. Otvaranju skupa prisustvovali su Tomislav Vidošević, veleposlanik Republike Hrvatske u Poljskoj, profesor Tomasz Pietrzykowski, prorektor za međunarodnu i domaću suradnju, Paweł Włodarczyk, počasni konzul Republike Hrvatske u Poljskoj, Ivana Fakac, predstavnica Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske, Zoran Bundyk, prvi lektor hrvatskog jezika na Šleskom sveučilištu (njegovo izlaganje o počecima studija

kroatistike na Šleskom sveučilištu prezentirano je u obliku aneksa), te profesor Emil Tokarz, osnivač šleske kroatistike. Svojom prisutnošću susret su uveličali i direktori Instituta za slavenske filologije i drugih znanstvenih institucija iz Poljske i inozemstva.

Razmatrajući temu, zaključili smo da je periferija kategorija dovoljno široka da omogući sudjelovanje na skupu osobama različitih stručnih interesa. U svijetu koji je istovremeno i globaliziran i atomiziran periferije izlaze iz sjene centra koji je sve mutniji i raspršeniji, a čini se da privlače pažnju onih koji zapažaju različite oblike isključivanja, marginalizacije ili drugosti. Nastojali smo pozvati znanstvene istraživače iz različitih središta i sredina kako bi se perifernost definirala iz različitih perspektiva. Takav pluralizam iskustava, svjetonazora, načina interpretacija i perspektiva čini se jedinim pravim putem za otkrivanje prirode i biti pojava koje nas okružuju.

* * *

Periferno u hrvatskom jeziku, kulturi i društvu drugi je svezak zbornika koji je nastao kao rezultat susreta kroatista na međunarodnom znanstvenom skupu u Katowicama 2019. godine.

Prvo, i najopširnije poglavlje zbornika, *Hrvatski standardni jezik i dijalekti*, čine članci u kojima se *periferija* i *perifernost* pojavljuju najčešće u značenju rubnog mjesta određenih fenomena u hrvatskom standardnom jeziku i u hrvatskim regionalnim varijetetima.

U drugoj tematskoj cjelini, *Hrvatski jezik u nastavi i prijevodu*, nalaze se radovi u kojima se *periferija* i *perifernost* razmatraju iz perspektive glotodidaktike i traduktologije.

Treći dio zbornika, *Hrvatski jezik izvan granica Hrvatske*, obuhvaća tekstove u kojima su *periferija* i *perifernost* najbliže svojem primarnom zemljopisnom značenju, mjestu udaljenom od centra, koji u ovom slučaju predstavlja Hrvatska.

Dijakronijsku perspektivu istraživanja *periferije* i *perifernosti* obuhvaćaju članci u četvrtom poglavlju, *Hrvatski jezik i pismo kroz povijest*.

Posljednje poglavlje, *Kulturološke i sociološke teme*, donosi istraživanja koja odstupaju od lingvističke problematike, no u njima analizirane *periferija* i *perifernost* također se upisuju u glavnu temu projekta.

Ovom prilikom zahvaljujemo našim suradnicima čije su znanje, iskustvo, angažman i trud znatno utjecali na ovaj izdavački projekt. Za objavljivanje ovog opsežnog zbornika zaslužni su suurednici

Krešimir Mićanović, Milica Lukić i Sanja Zubčić; Jerzy Molas, recenzent zbornika, te Leszek Małczak, inicijator i koordinator cijelog projekta.

Vjerujemo da će ovaj zbornik dati doprinos humanističkim znanostima, odgovoriti na niz stručnih pitanja i pokrenuti nova istraživanja. Željeli bismo također da upozori na važnost i zaslužno mjesto hrvatskih istraživanja u međunarodnom kontekstu.

Paulina Pycia-Košćak

Robert Bońkowski

 <https://orcid.org/0000-0002-7886-7566>

 <https://orcid.org/0000-0002-8115-3222>

 <https://doi.org/10.31261/PN.4038.01>